

DEVADESÁTINY PRIMÁŘKY MUDr. VLASTY DOLEŽALOVÉ, CSc.

MUDr. Stanislava Brůhová

České Budějovice
(stanislava@bruhovi.cz)

Moje maminka MUDr. Vlasta Doležalová oslaví 26. října své devadesátiny. Mnozí z vás ji mají stále v paměti jako energickou, impulzivní a přímočarou ženu, která svým optimismem a vitalitou dovedla nakazit široké okolí a která po dlouhá léta do určité míry okořeňovala oftalmologické sjezdy a setkání.

V poslední době jsem často dotazována, jak se jí vede a kde vlastně je. Moje maminka žije poslední tři roky se svým stejně starým manželem, mým tatínkem, v ústraní v českobudějovickém domě pro seniory a myslím a doufám, že žijí spokojeně. Snažím jim se být co nejvíce nablízku a dělat jim radost tak, jak oni dělali radost mně a mé rodině po celý život. Maminka sice ztratila svou jiskru v oku a svou výřečnost, již nikomu nepíše dopisy a mnohé zapomíná, ale stále se obdivuhodně drží a hlavně: neopustil jí její pozitivní pohled na situaci. Na otázku „jak se máte?“ odpovídá „dobře!“, „bolí tě něco?“ – „nebolí!“, „jak snášíte ta vedra?“ – „jaká vedra?“ Je odkázána na pomoc druhých, přičemž lví podíl na péči o ni má její milovaný a milující manžel, též bývalý lékař, Stanislav.

Pojďme u příležitosti jejich kulatých narozenin vzpomenout na její život...

Vlasta Kastnerová se narodila 26. října 1923 v chodském Staňkově, kde prožila dětství a mládí. Maturovala na gymnáziu v Domažlicích a po přerušení studií vynuceném 2. světovou válkou odpromovala v roce 1950 na Lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Plzni a vzápětí se provdala za svého kolegu MUDr. Stanislava Doležala. Nastoupila na oční oddělení českobudějovické nemocnice k primáři Pitterovi, kde pracovala šest let, a následně odešla na oční primariát do Mariánských Lázní a posléze do Chebu. V letech 1968 až 1971 působila jako oftalmolog na ostrově Djerba v Tunisku. V roce 1974 obhájila jako jedna z mála mimoklinických lékařů kandidátskou práci. V roce 1982 byla v době své plně rozvinuté odborné aktivity za nepříliš férových podmínek odsunuta z primariátu, načež se rozhodla zcela ukončit svou kariéru na očním oddělení Nemocnice v Chebu. Neztratila však kontakt s oftalmologií a ještě dlouhá léta pracovala v soukromé oční optice jako aplikátor kontaktních čoček. V této situaci se s ještě větší vervou

začala věnovat své publikační činnosti. Již po celou dobu svého aktivního medicínského působení intenzivně a pravidelně publikovala – v našem i zahraničním tisku jí vyšlo celkem 166 odborných prací, přičemž za „Postižení očí při Lyellově syndromu“ obdržela v roce 1980 Deylovu cenu. Po jejím zmíněném odchodu do ústraní vystřídalo čistě odbornou oftalmologickou tematiku téma historicko-faktografického bádání. Výsledkem této velmi zajímavé, avšak nesmírně náročné

Obř. 1. Čerstvě promovaná MUDr. Vlasta Kastnerová, 1950

mravenčí práce byly odbornou i laickou veřejností pozitivně přijímané stati z dějin lékařství, zejména očního, a rozvahy o očních neduzích slavných osobností české a světové minulosti. Výsledky této své činnosti prezentovala nejen na očních sjezdech a seminářích, ale jednotlivě v různých odborných časopisech a souborně v celkem třech knižních publikacích: „Malá zastavení na stezkách dějin očního lékařství“, „Úsměvné historky ze zákoutí očního lékařství“ a „Další úsměvné historky...“.

Její osobnost vždy překypovala energií a nápady. Kupříkladu ještě během svého ak-

tivního působení v oboru dovedla zúročit svou odbornou erudici a mnohaleté praktické zkušenosti i poněkud atypickým způsobem, a to v podobě „zlepšovacích návrhů“ – drobných praktických pomůcek pro ambulantní oftalmology, které v nelehkých podmínkách socialistického zřízení dovedla nechat továrně vyrobit tak, aby mohly sloužit jejím kolegům v celé republice.

V roce 1996 byla vyznamenána za rozvoj české a slovenské kontaktologie. V roce 2002 dostala zvláštní cenu časopisu Česká a slovenská oftalmologie za práce z oboru historie očního lékařství a v roce 2003 se stala čestnou členkou České lékařské společnosti J. E. Purkyně.

Ačkoli většina z vás ji má v paměti již spíše jako onu svéráznou starou dámu, která na očních sjezdech nepřednášela o nových trendech v oftalmologii, ale s kloboukem zdobeným květinami a šerpou přes hrudník nahlížela do dějin očního lékařství, je třeba pamatovat, že mimo jiné byla svého času i špičkovou operátorkou. Nezažila sice již éru oční mikrochirurgie, ale její zručnost a hbitost nechť ilustruje drobná historika: Když líčila jednomu mladému kolegovi postup jakési operace a on se zeptal: „A paní primářko, jak dlouho to celé trvá?“, odpověděla: „Jak to říkám, tak to dělám...“

Vše, co v životě dělala, dělala s maximálním nasazením, s těmi nejlepšími úmysly, s obrovskou vervou a naplno. A nešlo jen o její odbornou profesi, o péči o pacienty, o výchovu jejích mladších podřízených a zdravotnického personálu, ale i o mimopracovní aktivity – především sport. Lyžovala a hrála tenis doslova „do roztrhání těla“ do svých 85 let. V době, kdy jiní odpočívají v zaslouženém důchodu, využila svých jazykových schopností a své hluboké znalosti historie a „na stará kolena“ se s velkou chutí po dlouhá léta věnovala průvodcovské činnosti.

U příležitosti mamincina jubilea jsem poprosila některé její kolegy a bývalé spolupracovníky o krátkou glosu – tito z nich mi odeslali:

„Při příležitosti krásného životního jubilea emeritní primářky MUDr. Vlasty Doležalové, CSc., musím vzpomenout její literární aktivitu. Po řadu let obohacovala náš časopis články z historie nejen naší oftalmologie, ale i o očních problémech význačných osobnos-

ti. Byly vždy založeny na hlubokých znalostech a po studiu četných pramenů. Tehdy se mi jako vedoucí redaktorce přiznalo hodně kolegů, že v každém čísle nejprve hledají její článek. A když se před několika lety odmlčela, byla jsem zasypána dotazy, kdy budou uveřejněny další. Doufám za všechny čtenáře, že se ještě nějaké objeví!

Milá Vlasto, vždy jsem obdivovala Tvoji svěžest tvůrčí a fyzickou. Srdečně Ti blahopřeji!“ (prof. MUDr. Jarmila Boguszaková, DrSc., Praha)

„Znám mnoho lékařek, ale dnešní jublantka přechází nezkrtnou touhou život plně prožít, studovat, léčit, cestovat, publikovat, v Dolomitech lyžovat, hrát tenis na Djerbě, vyprávět o úrazu knížete Rostislava a jaké trápení s očima měl J. S. Bach, povídat turistům o krásách naší vlasti, nebo našim o jejich, přijímat s radostí pocty a potlesky, trpět, když někdo nectí krásu českého jazyka. Nekonečný zájem o historii, současně, krásno i politično je dnes naprosto unikátní. Proč ne, když oslavenkyně je taky taková.“ (MUDr. Václav Bedřich, Český Krumlov)

„Naše spolupráce v oční optice v Chebu byla dlouhodobá, perfektní, příjemná a poučná. Vídaly jsme se každý týden víc než čtvrt století! O vědomostech, které měla, se vždy s ochotou podělila s našim kolektivem. Z celého srdce nám přála úspěchy. Neustále se vzdělávala nejen ve své profesi. Díky bohatým zkušenostem z průvodcování doplňovala naše znalosti nejen z dějin, ale i křesťanských tradic. Její sportovní duch neměl obdoby. V každém věku tvrdě bojovala o vítězství v tenise a měla z něj pak neuvěřitelnou radost. Často také vzpomínáme na lyžování ve Francii, kam nás s sebou po revoluci poprvé vzala a ukázala nám kouzlo a nádheru alpského lyžování. Doposud se tam moc rádi vracíme a vzpomínáme i na karty se šéfíkem... Obdivuhodná je její pozitivní energie a neustálá chuť do života. Jsme moc rádi, že jsme se s ní mohly setkávat a byla naší učitelkou nejen v odborných věcech, ale i v osobním životě. Byla nám blízká jako hodná tetička z Ameriky...“ (Julia Věšínová – JULIOPTIKA, Cheb)

A na samý závěr si na tomto místě dovoluji připojit svůj osobní vzkaz:

„Moje drahá maminko, Vlastičko, ačkoliv náš vztah během života občas zlehýnka zaskřípal, stačila jsem si včas uvědomit, že vše, co děláš, jak jednáš a jak se chováš, je motivováno ryzím dobrým úmyslem. Nakazila jsi mne – a nejen mne – životním optimismem, dobrou vůlí a pozitivním nahlížením na svět. Naučila jsi mne, že když něco chci, po něčem toužím, musím za tím jít – a dosáhnu toho... Jen a pouze díky Tobě

Obr. 2. Se svým milovaným a milujícím manželem, 2005

zvládám těžké životní situace a teprve ve zralém věku doceňuji, čemu jsi mne naučila a co jsi ve mně probudila. Tyto řádky nechť jsou malým veřejným vyznáním mého obdivu a lásky k Tobě. Nemyslím, že mluvím

pouze za sebe – mluvím i za své blízké, kterým jsi předala své úžasné životní poselství. Mám Tě ráda a děkuji Ti... za sebe a za všechny ostatní

Tvoje Stanka“

Obr. 3. „Mám se dobře“, 2013